

ARAŞTIRMA / RESEARCH

Temiz Aralıklı Kendi Kendine Kateterizasyonda Öz güven Ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliği

Validity and reliability of Turkish version of Self Confidence Scale in Clean Intermittent Self Catheterization

Yeliz Çulha¹, Rengin Acaroglu¹

İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi, Hemşirelik Esasları Ana Bilim Dalı, İstanbul, Turkey

Cukurova Medical Journal 2020;45(4):1690-1697

Abstract

Purpose: The study aims to examine the validity and reliability of the Turkish form of the Self-Confidence Scale in Clean Intermittent Self-Catheterization.

Materials and Methods: The sample of this methodological study consisted of 80 patients followed in the Urology Polyclinic of a training and research hospital in Istanbul between December 2018 and July 2019. Language equivalence of the scale was provided by translation-back translation techniques. The content validity was evaluated with Content Validity Index (CVI). The construct validity was determined with exploratory factor analysis using varimax rotation. The reliability of the scale, the time durability and internal consistency (Cronbach alpha and item analysis) coefficient were evaluated by examining.

Results: The content validity of the Turkish form-version of the scale was found appropriate (KGI=0.85). When the construct validity was evaluated, Kaiser Meyer Olking (KMO) value was found to be 0.844 and Barlett's Test Chi Square Value was 1932.52 ($p<0.001$). In the factor analysis evaluation, it was determined that, similar to the original scale, it showed a one-dimensional structure that explained 76.32% of the total variance. The scale's total Cronbach alpha coefficient was 0.89, item total score correlations were between 0.66 and 0.95, and test-retest reliability coefficient was 0.75.

Conclusion: The findings obtained from the analyzes made to adapt the Self Confidence Scale in Clean Intermittent Self-Catheterization to the Turkish community showed that the Turkish form of the scale is a reliable and valid tool in examining patients' self-confidence regarding clean intermittent catheterization.

Keywords: Clean intermittent catheterization, nursing, reliability, self-confidence, validity

Öz

Amaç: Çalışma, Temiz Aralıklı Kendi Kendine Kateterizasyonda Öz Güven Ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliğini incelemek amacı ile planlandı.

Gereç ve Yöntem: Metodolojik araştırma tipinde planlanan çalışmanın örneklemini Aralık 2018- Temmuz 2019 tarihleri arasında İstanbul'da bir eğitim ve araştırma hastanesinin Üroloji Polikliniği'nde takip edilen 80 hasta oluşturdu. Ölçeğin dil eş değeri, çeviri-geri çeviri teknikleri ile sağlandı. Kapsam geçerliği, Kapsam Geçerlik İndeksi (KGI) ile değerlendirildi. Yapı geçerliği, varimax rotasyonu uygulanarak açıklayıcı faktör analizi ile belirlendi. Ölçeğin güvenilirliği, zamana göre değişmezliği ve iç tutarlık (Cronbach alfa ve madde analizi) katsayısı incelenerek değerlendirildi.

Bulgular: Ölçeğin Türkçe formunun kapsam geçerliği KGI=0,85 bulundu. Yapı geçerliği değerlendirildiğinde, Kaiser Meyer Olking (KMO) değeri 0,844 ve Barlett's Testi Ki Kare Değeri 1932,52 ($p<0,001$) bulundu. Faktör analizi değerlendirmesinde, özgün ölçekle benzer şekilde tek boyutlu ve toplam varyansın %76,32 'sini açıklayan tek faktörlü yapı gösterdiği belirlendi. Ölçek toplam Cronbach alfa katsayısı 0,89, madde toplam puan korelasyonları 0,66 ile 0,95 arasında, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı 0,75 olarak bulundu.

Sonuç: Temiz Aralıklı Kendi Kendine Kateterizasyonda Öz Güven Ölçeği'nin Türk toplumuna uyarlanması için yapılan analizlerden elde edilen bulgular, ölçeğin Türkçe formunun, hastaların temiz aralıklı kateterizasyon uygulamasına ilişkin öz güvenlerinin incelenmesinde, güvenilir ve geçerli bir araç olduğunu gösterdi.

Anahtar kelimeler: Geçerlik, güvenilirlik, hemşirelik, öz güven, temiz aralıklı kateterizasyon

Yazışma Adresi/Address for Correspondence: Dr. Yeliz Çulha, İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa Florence Nightingale Hemşirelik Fakültesi Hemşirelik Esasları Ana Bilim Dalı, İstanbul, Turkey E-mail: yeliz.culha@istanbul.edu.tr
Geliş tarihi/Received: 15.08.2020 Kabul tarihi/Accepted: 18.09.2020 Çevrimiçi yayın/Published online: 30.12.2020

GİRİŞ

Nörolojik ya da nörolojik olmayan nedenler, idrar boşaltımını imkansız ya da yetersiz hale getirdiğinde, temiz aralıklı kateterizasyon (TAK) mesanenin boşaltılmasında tercih edilen etkili ve güvenilir bir yöntemdir¹⁻². Hastaların kendi kendine uyguladığı ya da bir başkasının yardımı ile uygulanan Temiz aralıklı kateterizasyonun özellikle, gece idrara çıkma sıklığını azaltarak uyku kalitesini artırdığı ve gündüz yorgunluğunu azalttığı, mesane yönetimi sağlayarak yaşam kalitesini iyileştirdiği görülmektedir. Temiz aralıklı kateterizasyon, bireyin günlük ve sosyal aktivitelerine katılmasına olanak sağlar. Bununla birlikte kateterizasyonun gün içerisinde birkaç kez uygulanması, hasta birey üzerinde olumsuz fiziksel ve psikolojik etkiye neden olabilir³.

Temiz aralıklı kateterizasyonda hemşirenin rolü, hasta bireye ve/veya bakım vericisine uygulama becerisi kazandıracak eğitim ve rehberliği sağlamaktır^{4,5}. Eğitim ile birlikte artan kendi kendine uygulama becerisi, bireyin yeniden bağımsızlığını kazanarak öz güvenini ve benlik saygısını artıracak, normal günlük yaşam aktivitelerine dönüşü sağlayarak bireyin yaşam kalitesinin artmasını destekleyecektir²⁻³.

Bireyin kendi yeteneğini tanıması ve duygularının farkına varması olarak tanımlanan öz güven, kendi kendine TAK uygulama başarısını etkileyen önemli bir kavramdır^{5,6}. Öz güven, kişinin, bir şey yapma ya da başarma becerisine ilişkin kendi yeteneklerine inancının bir ölçütü olarak, herhangi bir davranış ve eylemi gerçekleştirme isteğini arttırırken, aynı zamanda, korku ve utanç gibi duygularla savaşan, yüksek başarı beklentisi olarak da nitelendirilmektedir^{5,7}. Temiz aralıklı kateterizasyon uyum sürecinde, hasta bireyin kendine güven duyması özerklik ve uygulama becerisinin kazanılmasını önemli ölçüde etkilemektedir. Bu nedenle, konuya ilişkin eğitim ve rehberliğin planlanmasında hasta bireyin uygulama becerisinin yanı sıra öz güvenin belirlenmesi oldukça önemlidir^{3,5}.

Literatür incelendiğinde, yurt dışında, Biaziolo ve arkadaşlarının 2017 yılında, temiz aralıklı kateterizasyona ilişkin öz güven gelişiminin, uygulama başarısı ve rehabilitasyon sürecine uyumu üzerinde etkili olduğundan yola çıkarak Temiz Aralıklı Kendi Kendine Kateterizasyonda Öz Güven Ölçeği'ni geliştirdikleri hem hastalar hem de bakım vericilerde test ettikleri görülmektedir (Biaziolo ve ark. 2017). Geliştirilen bu ölçek, Silva ve arkadaşları (2017) tarafından, düşük teknolojik özelliklere sahip

simülasyon ile gerçekleştirilen TAK eğitiminin hasta/bakım vericilerin öz güveni üzerine etkisini inceledikleri çalışmada kullanılmıştır³. Buna karşın ülkemizde, bu konuda kullanılan Türkçe bir ölçüm aracına rastlanmamıştır. Bu çalışmada, Temiz Aralıklı Kendi Kendine Kateterizasyonda Öz Güven Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanarak psikometrik özelliklerinin incelenmesi amaçlandı.

GEREÇ VE YÖNTEM

Sağlık Bilimleri Üniversitesi Okmeydanı Eğitim ve Araştırması Hastanesi Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı (06/11/2018-1034) alındı. Ölçeğin Türkçe Geçerlik ve Güvenirliliğini incelemek için ölçeği geliştiren yazarlardan izin alındı. Çalışma, Helsinki Bildirgesine göre düzenlendi. Veriler toplanmadan önce araştırmacı tarafından, araştırmamanın amacı, içeriği, kapsamı, süresi ve hastalardan ne beklenildiği açıklandı. Bilgilendirme sonrası hastalardan aydınlatılmış onam alındı.

Metodolojik türde planlanan çalışmanın evreni, Aralık 2018- Temmuz 2019 tarihleri arasında İstanbul'da bir eğitim ve araştırma hastanesinin Üroloji Polikliniği'nde takip edilen ve TAK uygulayan hasta bireylerden oluştu. Örneklemi ise 18 yaş ve üzeri TAK uygulayan ve gönüllülük ilkesi doğrultusunda çalışmaya katılmaya kabul eden 80 hasta birey oluşturdu. Örneklem sayısı belirlenirken, metodolojik araştırmalar için ölçek madde sayısının 5-10 kat büyüklüğüne ulaşılmış olması koşuludikkate alındığında, 16 maddeden oluşan Temiz Aralıklı Kateterizasyon Uygulama Öz Güven Ölçeği için 80 hastanın yeterli olduğu görüldü⁸.

Veri toplama araçları

Çalışma verileri, yapılandırılmış bilgi formu ve dil geçerliği yapılan Temiz Aralıklı Kendi Kendine Kateterizasyonda Öz Güven Ölçeği formu olmak üzere iki formla toplandı.

Yapılandırılmış Bilgi Formunda, Hastaların yaş, cinsiyet, medeni durum gibi demografik özelliklerine ilişkin veriler ile birlikte kronik hastalık durumu, geçirilmiş ameliyat durumu, kendi kendine TAK kullanım süresiveuygulama sıklığı, günlük yaşamda başkasının yardımına ihtiyaç duyma durumuna ilişkin bilgiler elde edildi.

Temiz Aralıklı Kendi Kendine Kateterizasyonda Özgüven Ölçeği- TAKÖÖ (Self-Confidence Scale for Clean Intermittent Self-Catheterization): Temiz

aralıklı kateterizasyona ilişkin özgüveni değerlendirmek üzere Biaziolo ve arkadaşları tarafından (2017) geliştirilmiştir. Her bir maddesi, kateterizasyon uygulama adımlarından ve bireyin uygulamayı yapabileceğine olan inancını tanımlayan kısa cümlelerden oluşan beşli likert tipte (emin değilim “1”, az eminim “2”, eminim “3”, çok eminim “4”, tamamıyla eminim “5”) bir ölçektir. Toplam 16 maddeden oluşan ölçeğin toplam puanı, anıtlara karşılık gelen sayısal değerlerin toplanması ile elde edilmektedir. Ölçekten alınabilecek puan 0-64 arasındadır. Yüksek puan öz güven düzeyinin de yüksek olduğunugöstermektedir. Ölçek, alt boyut içermemektedir⁵. Orijinal ölçeğin Cronbach's alfa katsayısı 0,94 bulunmuştur.

Geçerlik

Dil geçerliği

Temiz Aralıklı Kendi Kendine Kateterizasyonda Öz Güven Ölçeği'nin, profesyonel çevirmen olarak çalışan iki kişi tarafından Türkçe'ye çevirisi yapıldı. Türkçe ölçeğin profesyonel bir dil uzmanı tarafından tekrar İngilizceye geri çevirisi yapıldı. Türkçe, orijinal ve geri çevrilmiş ölçekler, iyi derecede İngilizce bilen araştırmacı ve bir öğretim üyesi tarafından karşılaştırıldı, her madde için en uygun ifadeler belirlendi ve öğretim üyeleri, hekim ve hemşireden oluşan uzmanlar tarafından değerlendirilerek dil ve anlam eşdeğerliliği sağlandı veTürkçe ön form oluşturuldu.

Kapsam geçerliği

Ölçeğin hem İngilizce formu hem de oluşturulan Türkçe formu, içerik ve kültür eşdeğerliği açısından uygunluğunun belirlenmesi için Cerrahi Hastalıkları Hemşireliği ve Hemşirelik Esasları Ana Bilim Dallarında görevli 7 öğretim üyesi, 1 üroloji uzman hekim ve 1 üroloji servis hemşiresinin görüşüne sunuldu. Uzman görüşleri, Kapsam Geçerlik İndeksi (KGİ) ile değerlendirildi. Uzmanlardan, her bir maddeyi 1 “uygun değil”, 2 “maddenin uygun hale getirilmesi gerekir”, 3 “uygun, ancak küçük düzeltme gerekir”, 4 “çok uygun” şeklinde puanlandırarak değerlendirmeleri istendi. Ölçekteki maddelerin %80'inin “uygun” veya “çok uygun” şeklinde değerlendirilmesi beklendi.

Yapı geçerliği

Ölçeğin yapı geçerliği, varimaks rotasyonu uygulanarak açıklayıcı faktör analizi ile belirlendi⁹. Ölçeğin yapı geçerliğinden önce, verilerin

faktör analizi için uygun olduğunu belirlemek üzere Kaiser-Meyer Olkin (KMO) değeri ve Barlett' test sonuçları incelendi.

Güvenirlilik

Ölçeğin güvenirliliği, zamana göre değişmezliği ve iç tutarlık (Cronbach alfa ve madde analizi) katsayıları incelenerek değerlendirildi.

Uygulama

Ölçeğin, hastalar tarafından anlaşılır olduğunu belirleyebilmek için 10 TAK uygulayan hastadan oluşan küçük bir grup üzerinde pilot çalışma yapıldı. Ölçeğin, hastalar tarafından anlaşılır olduğu belirlendikten sonra çalışmanın verileri, TAK uygulayan hastalar ile poliklinik ortamında, yüz yüze görüşülerek yanıtlanması yaklaşık 10 dakika süren, yapılandırılmış bilgi formu ve Temiz Aralıklı Kendi Kendine Kateterizasyonda Öz Güven Ölçeği Türkçe formu kullanılarak toplandı. Pilot çalışma için toplanan veriler dahil edilmedi.

İstatistiksel analiz

Araştırma verileri, bilgisayar ortamına SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) for Windows 21.0 paket programı kullanılarak aktarıldı. Geçerlik analizi; kapsam geçerliği ve yapı geçerliği ile test edildi. Ölçeğin yapı geçerliği, varimaks rotasyonu uygulanarak faktör analizi ile değerlendirildi. Güvenirlilik analizi için iç tutarlılık güvenirliliği Cronbach alfa ve madde toplam puan korelasyonu hesaplanarak değerlendirildi. Zamana göre değişmezliği için Kappa değeri hesaplandı.

BULGULAR

Çalışma kapsamına alınan hastaların bireysel özellikleri incelendiğinde; yaş ortalamasının $42,03 \pm 11,66$ yıl, %70'inin (n=56) kadın, %65'inin (n=52) evli, %10'unun (n=8) ise kronik hastalığı olduğu saptandı. Hastaların TAK kullanımına ilişkin özelliklerine bakıldığında ise, TAK kullanım sürelerinin ortalamalarının $53,88 \pm 39,78$ ay olduğu ve TAK kullanım sıklığının ise günde $6,03 \pm 0,42$ kez olduğu belirlendi (Tablo 1). Uzman görüşleri incelendiğinde, maddelerin büyük çoğunluğunun (%91) “uygun” ve “çok uygun” şeklinde puanlandırıldığı ve KGİ değerinin 0,85 olduğu görüldü. KMO değeri 0,844 ve Barlett's Testi Ki Kare Değeri 1932,52 ile $p < 0,001$ anlamlılık düzeyinde

bulundu. Varimaks rotasyonu ile yapılan açımlayıcı faktör analizi sonucu ölçek maddelerinin faktör yük değerlerinin 0,695 ile 0,955 arasında değiştiği ve toplam varyansın %76,32'sini açıkladığı gözlemlendi (Tablo 2). Test-tekrar test analizi ile zamana göre değişmezliği değerlendirildiğinde, iki hafta ara ile

tekrarlanan ölçümler sonucu Kappa Değerinin 0,75 olduğu görüldü (Tablo 3). Hastalar ve Bakım Verenler için Temiz Aralıklı Kateterizasyona İlişkin Öz Güven Ölçeği'nin iç tutarlılığı incelendiğinde, Cronbach alfa güvenilirlik katsayısının 0,89 olduğu ve tüm maddelerin korelasyon katsayılarının 0,878 ile 0,882 arasında değiştiği belirlendi (Tablo 4)

Tablo 1. Hastalara ilişkin demografik özellikler

Demografik Veriler	n	%
Yaş (Yıl)	42,03±11,66 (18-63)	
Cinsiyet		
Kadın	56	70
Erkek	24	30
Medeni Durum		
Evlü	52	65
Bekar	28	35
Kronik Hastalık		
Var	8	10
Yok	72	90
Geçirilmiş Ameliyat Durumu		
Var	36	45
Yok	44	55
TAK Kullanım Süresi (Ay)	53,88±39,78 (8-192)	
TAK Kullanım Sıklığı (Günde)	6,03±0,42 (5-8)	
Günderlik Yaşamda Yardıma Gereksinim Durumu		
Evet	60	75
Hayır	20	25

Tablo 2. Varimaks rotasyonu

	Sonrası Faktör Analizi	Tek Faktör Yüğü
	Maddeler	
1	Ürinerkateterizasyonu uygulayabilirim	,869
2	İşlemi gerçekleştirmek için en uygun zamanı belirleyebilirim	,885
3	İşlemi gerçekleştirmek için doğru malzemeyi seçebilirim	,876
4	Ellerimi yıkayabilirim	,885
5	Genitalhijyeni gerçekleştirebilirim	,695
6	Malzemeyi açabilirim	,923
7	Kayganlaştırıcı kullanıp kullanmamaya karar verebilirim	,785
8	Kateteri yerleştirebilirim	,895
9	Kateterin ne kadar ilerletilmesi gerektiğini doğru olarak bilirim	,876
10	İdrar akışının ne kadar süre sürdürüleceğine karar verebilirim	,930
11	Kateterin nasıl çekileceğini bilirim	,918
12	Toplanan idrarı ölçebilirim	,887
13	İdrarda kan olduğunda ne yapılacağını bilirim	,725
14	İdrar gelmediğinde ne yapılacağını bilirim	,925
15	İdrarın nasıl boşaltılacağını bilirim	,955
16	Ölçülen idrar miktarını nasıl kayıt edeceğimi bilirim	,904
	Faktör Varyansı: %76,32	

Tablo 3. Test tekrar test güvenilirliği

	Maddeler	Kappa Değeri
1	Ürinerkateterizasyonu uygulayabilirim	0.936
2	İşlemi gerçekleştirmek için en uygun zamanı belirleyebilirim	0.844
3	İşlemi gerçekleştirmek için doğru malzemeyi seçebilirim	0.788
4	Ellerimi yıkayabilirim	0.750
5	Genitalhijyeni gerçekleştirebilirim	0.718
6	Malzemeyi açabilirim	0.969
7	Kayganlaştırıcı kullanıp kullanmamaya karar verebilirim	0.789
8	Kateteri yerleştirebilirim	0.775
9	Kateterin ne kadar ilerletilmesi gerektiğini doğru olarak bilirim	0.953
10	İdrar akışının ne kadar süre sürdürüleceğine karar verebilirim	0.681
11	Kateterin nasıl çekileceğini bilirim	0.708
12	Toplanan idrarı ölçebilirim	0.752
13	İdrarda kan olduğunda ne yapılacağını bilirim	0.803
14	İdrar gelmediğinde ne yapılacağını bilirim	0.814
15	İdrarın nasıl boşaltılacağını bilirim	0.819
16	Ölçülen idrar miktarını nasıl kayıt edeceğimi bilirim	0.732
	Toplam	0.748

Tablo- 4: Madde toplam puan korelasyonları ve Cronbach alfa değerleri

	Maddeler	r	α
1	Ürinerkateterizasyonu uygulayabilirim	,850	,879
2	İşlemi gerçekleştirmek için en uygun zamanı belirleyebilirim	,867	,879
3	İşlemi gerçekleştirmek için doğru malzemeyi seçebilirim	,858	,879
4	Ellerimi yıkayabilirim	,867	,879
5	Genitalhijyeni gerçekleştirebilirim	,664	,882
6	Malzemeyi açabilirim	,910	,879
7	Kayganlaştırıcı kullanıp kullanmamaya karar verebilirim	,759	,880
8	Kateteri yerleştirebilirim	,883	,879
9	Kateterin ne kadar ilerletilmesi gerektiğini doğru olarak bilirim	,856	,879
10	İdrar akışının ne kadar süre sürdürüleceğine karar verebilirim	,916	,879
11	Kateterin nasıl çekileceğini bilirim	,910	,879
12	Toplanan idrarı ölçebilirim	,866	,879
13	İdrarda kan olduğunda ne yapılacağını bilirim	,694	,882
14	İdrar gelmediğinde ne yapılacağını bilirim	,913	,879
15	İdrarın nasıl boşaltılacağını bilirim	,949	,878
16	Ölçülen idrar miktarını nasıl kayıt edeceğimi bilirim	,887	,879

Ölçek Toplam Cronbach Alfa Katsayısı: 0.891

TARTIŞMA

Çalışma, Temiz Aralıklı Kateterizasyona İlişkin Öz Güven Ölçeği'nin Türk toplumuna uyarlamasını yaparak, hastaların temiz aralıklı kateterizasyona ilişkin özgüvenlerini belirlemek üzere bir ölçme aracını literatüre kazandırmak amacı ile gerçekleştirildi. Ölçeğin dil geçerliği için, literatürde önerilen ve kültürlerarası ölçek uyarlamasında yaygın olarak kabul edilen çeviri-geri çeviri tekniği kullanıldı^{8,12}. Ayrıca iyi derecede İngilizce bilen

uzmanların değerlendirmesine sunuldu. Türkçe'ye çevrilen Temiz Aralıklı Kendi Kendine Kateterizasyonda Öz Güven Ölçeği'nin ifadeleri ile ölçeğin orijinal formunun ifadelerinin eşdeğer olduğu görüldü.

Ölçekteki her bir maddenin ölçülmek istenen kavramı ölçüp ölçmediğinin değerlendirilmesi için ölçeğin Türkçe formu dokuz uzmanın görüşüne sunuldu. Uzmanların maddelere ilişkin görüşleri KGİ ile değerlendirildi. Literatürde KGİ için önerilen değerler dikkate alındığında^{8,12}, bu çalışmada 0.85

olarak bulunan KGİ değeri, Türkçe formun kapsam geçerliğinin uygun olduğunu gösterdi.

Yapı geçerliği, ölçeğin ilgili kavram ya da kavramsal yapının tümünü ölçme yeteneğini gösterir. Çalışmada, verilerin faktör analizi için uygulanabilir olup olmadığını belirlemek amacı ile KMO değeri testi ve analiz edilecek değişkenler arasındaki ilişkilerin anlamlı olup olmadığını belirlemek amacı ile Bartlett testi uygulandı. KMO değeri (0,844) ve Bartlett's testi sonucu ($\chi^2=81932,52$) verilerin, faktör analizi için yeterli olduğunu gösterdi. KMO değerinin 0,50'nin üzerinde olması örneklem büyüklüğünün geçerlik analizleri için yeterli olduğunu göstermektedir. Bartlett's testi sonucunda ise istatistiğin anlamlı düzeyde bulunması, verilerin çok değişkenli normal dağılımdan geldiğinin göstergesidir⁸.

Varimax rotasyonu ile uygulanan açımlayıcı faktör analizinde, tüm maddelerin faktör yük değerlerinin 0,70 ile 0,96 arasında olduğu saptandı. Literatüre uygun olarak her bir faktör yükünün 0,30'un üzerinde olduğu görüldü⁹. Kültürel uyarlaması gerçekleştirilen bu ölçek, özgün ölçekle benzer şekilde tek boyutlu ve tek faktörlü bir yapı gösterdi⁵.

Zamana göre değişmezliği belirlemek için en sık kullanılan yöntem, test-tekrar test yöntemidir^{8,10}. Test tekrar test yöntemi, zamana göre değişmezliği incelemek amacıyla en sık kullanılan yöntemlerdendir. Aynı gruba, belirli bir aralıkla (2 hafta, 4 hafta vb.) uygulanır⁸. Yanıtlar arasında Kappa Değeri hesaplanır ve değerinin en az 0,70 üzeri olması beklenir⁸. Temiz Aralıklı Kateterizasyonda Öz Güven Ölçeği'nin iki hafta ara ile yapılan ölçümler arasında elde edilen Kappa değeri (0,75) ölçeğin tutarlı sonuçlar verebilme gücü ile birlikte zamana göre değişim göstermediği belirlendi. Bu bulgu, değişik zamanlardaki yinelemeli ölçümlerde, benzer değerler gösterme özelliğinin kaynak ekle karşılandığına, dolayısı ile bu ölçme aracı kullanıldığında verilerin doğru toplanacağına işaret etti. Biaziolo ve arkadaşları (2017)'nin özgün ölçeğin psikometrik analiz çalışmasında, zamana göre değişmezlik güvenilirliğinin Cronbach alfa değeri ile belirlendiği ve hesaplanan bu değerlerin daha yüksek olduğu görüldü.

İç tutarlılık, ölçeğin tüm maddelerinin ilgilenilen değişkeni ölçme yeteneğinde olduğunu belirleyen güvenilirliktir. Cronbach alfa katsayısının 0,70 üzerinde olması, genel olarak kültürlerarası ölçek uyarlamalarında yeterli görülmele birlikte 0,85-0,95

aralığının daha uygun olduğu belirtilmektedir¹⁰. Ölçeğin iç tutarlılığını belirlemeye yönelik Cronbach alfa katsayısının 0,89 bulunması, ölçeğin yüksek güvenilirliğe sahip olduğunu gösterdi. Bu değer, Biaziolo ve arkadaşları (2017)'nin özgün ölçeği geliştirdikleri metodolojik çalışmada elde ettikleri Cronbach alfa değeri ile benzer olduğu görüldü (Biaziolo ve ark. 2017). Madde analizi ise ölçme aracındaki maddelerin güvenilirliği hakkında bilgi verir. Her bir maddenin aldığı değer ile tüm maddelerin aldığı toplam değer arasındaki korelasyon katsayısı değerlendirilir. Madde toplam korelasyonunun 0,30 ve üzerinde olması maddelerin uygunluğunu gösterir^{8,11}. Literatürde, Madde-toplam puan korelasyon katsayılarının yeterlilik düzeyi farklılık göstermekle birlikte, en az 0.20 olması gerektiği belirtilmektedir. Bazı kaynaklarda ise güvenilirliğin daha güçlü olması için bu değerlerin 0.30 olması gerektiği kabul edilmektedir⁸. Temiz Aralıklı Kateterizasyonda Öz Güven Ölçeği'nin maddelerinin ilgilenilen değişkeni ölçme gücü ve ayırt ediciliğini belirlemek amacı ile yapılan analizde, madde toplam puan korelasyonlarının tümünün 0,30'un üzerinde olduğu, korelasyon katsayılarının 0,878 ile 0,882 arasında değiştiği ve bu değerlerin yüksek güvenilirlik gösterdiği belirlendi. Bununla birlikte, özgün ölçekten elde edilen madde toplam puan korelasyonları ile benzerlik gösterdiği saptandı⁵.

Temiz Aralıklı Kateterizasyonda Öz Güven Ölçeği'nin Türk toplumuna uyarlanması için yapılan analizlerden elde edilen bulgular, ölçeğin Türkçe formunun, hastalar için temiz aralıklı kateterizasyona ilişkin özgüvenlerinin incelenmesinde, güvenilir ve geçerli bir araç olduğunu gösterdi. Türk toplumuna uyarlanan bu ölçek, TAK uygulamasına ilişkin bireyin öz güvenin belirlenmesi ve uygulama becerisinin öğretilmesine yönelik hasta eğitiminin planlanmasına, gereksinim duyduğu yardım ve desteğin sağlanmasına rehberlik edecektir. Bununla birlikte, ölçeğin bakım vericiler ile de geçerlik ve güvenilirlik analizlerinin test edilmesi önerilir.

Yazar Katkıları: Çalışma konsepti/Tasarımı: RA, YC; Veri toplama: YC; Veri analizi ve yorumlama: RA; Yazı taslağı: YC, RA; İçeriğin eleştirel incelenmesi: RA; Son onay ve sorumluluk: YC, RA; Teknik ve malzeme desteği: YC; Süpervizyon: RA; Fon sağlama (mevcut ise): yok.
Etik Onay: Sağlık Bilimleri Üniversitesi Okmeydanı Eğitim ve Araştırması Hastanesi Etik Kurulu'ndan etik kurul onayı (06/11/2018-1034) alındı.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar çıkar çatışması beyan etmemişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar finansal destek beyan etmemişlerdir.

Author Contributions: Concept/Design : RA, YC; Data acquisition: YC; Data analysis and interpretation: RA; Drafting manuscript: YC, RA; Critical revision of manuscript: RAM; Final approval and accountability: YC, RA; Technical or material support: YC; Supervision: RA; Securing funding (if available): n/a.

Ethical Approval: Ethics committee approval was obtained from the Health Sciences University Okmeydanı Training and Research Hospital Ethics Committee (06/11 / 2018-1034).

Peer-review: Externally peer-reviewed.

Conflict of Interest: Authors declared no conflict of interest.

Financial Disclosure: Authors declared no financial support

KAYNAKLAR

- Wyndaele JJ, Brauner A, Geerlings SE, Bela K, Peter T, Bjerklund-Johanson TE. Clean intermittent catheterization and urinary tract infection: review and guide for future research. *BJU Int.* 2012;110: 910-17.
- Seth JH, Haslam C, Panicker JN. Ensuring patient adherence to clean intermittent self-catheterization. *Patient Prefer Adherence.* 2014;8:191-98.
- Silva DRA, Mazzo A, Jorge BM, Souza Júnior VD, Fumincelli L, Almeida RGS. Intermittent Urinary Catheterization: The Impact of training on a low-fidelity simulator on the self-confidence of patients and caregivers. *Rehabil Nurs.* 2017;42:97-103.
- Mazzo A, Souza-Junior VD, Jorge BM, Nassif A, Biazziolo CF, Cassini MF, et al. Intermittent urethral catheterization descriptive study at a Brazilian service. *Appl Nurs Res.* 2014;27:170-4.
- Biazziolo CFB, Mazzo A, Martins JCA, Jorge BM, Batista RCN, Tucci Júnior SJ. Validation of self-confidence scale for clean urinary intermittent self – catheterization for patients and health - caregivers. *Int Braz J Urol.* 2017;43:505-11.
- Perry P. Concept analysis: confidence/self-confidence. *Nurs Forum.* 2011;46:218-30.
- Bandura A. Self-efficacy determinants of anticipated fears and calamities. *J Pers Soc Psychol.* 1983;45:464-9.
- Esin MN. Veri toplama yöntem ve araçları & veri toplama araçlarının güvenilirlik ve geçerliği. (Eds S. Erdoğan, N Nahcivan, MN Esin). *Hemşirelikte araştırma: Süreç, uygulama ve kritik içinde*, 1. Baskı. İstanbul, Nobel Tıp, 2014.
- Karaman H, Atar B, Aktan DÇ. Açıklayıcı faktör analizinde kullanılan faktör çıkartma yöntemlerinin karşılaştırılması. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi.* 2017;37:1173-93.
- Gözüm S, Aksayan S. Kültürlerarası ölçek uyarlaması için rehber II: Psikometrik özellikler ve kültürlerarası karşılaştırma. *Hemşirelikte Araştırma ve Geliştirme Dergisi.* 2002;1:3-14.
- Erefe İ. Veri toplama araçlarının niteliği. *Hemşirelikte araştırma ilke süreç ve yöntemleri içinde*. Ankara, Odak Ofset, 2012.
- Çapık C, Gözüm S, Aksayan S. Kültürlerarası ölçek uyarlama aşamaları, dil ve kültür uyarlaması: Güncellenmiş rehber. *FNJN Florence Nightingale Journal of Nursing.* 2018;26:199-210.

EK**HASTALAR VE BAKIM VERENLER İÇİN TEMİZ ARALIKLI KATETERİZASYONA İLİŞKİN ÖZ-GÜVEN ÖLÇEĞİ**

0= Emin değilim 1= Az eminim 2= Eminim 3= Çok eminim 4= Tamamen eminim

.....yapabileceğime inanıyorum	Emin değilim	Az eminim	Eminim	Çok eminim	Tamamen eminim
Üriner kateterizasyonu uygulayabilirim					
İşlemi gerçekleştirmek için en uygun zamanı belirleyebilirim					
İşlemi gerçekleştirmek için doğru malzemeyi seçebilirim					
Ellerimi yıkayabilirim					
Genital hijyeni gerçekleştirebilirim					
Malzemeyi açabilirim					
Kayganlaştırıcı kullanıp kullanmamaya karar verebilirim					
Kateteri yerleştirebilirim					
Kateterin ne kadar ilerletilmesi gerektiğini doğru olarak bilirim					
İdrar akışının ne kadar süre sürdürüleceğine karar verebilirim					
Kateterin nasıl çekileceğini bilirim					
Toplanan idrarı ölçebilirim					
İdrarda kan olduğunda ne yapılacağını bilirim					
İdrar gelmediğinde ne yapılacağını bilirim					
İdrarın nasıl boşaltılacağını bilirim					
Ölçülen idrar miktarını nasıl kayıt edeceğimi bilirim					

TOPLAM PUAN (0-64)

SONUCUN YORUMLANMASI:

64 Puan: Tamamen Emin

48-63 Puan: Çok Emin

32-47 Puan: Emin

16 ile 31 Puan: Az Emin

15 ve Daha Az Puan: Emin Değil